

To: [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @minvws.nl]
From: [5.1.2e] [5.1.2e]
Sent: Thur 11/26/2020 4:10:04 PM
Subject: RE: opm kamerbrief programma gezonde leefomgeving versie 5
Received: Thur 11/26/2020 4:10:05 PM
[Brief Tweede Kamer Gezonde Leefomgeving5 opm YdN lvdB.docx](#)

Hoi [5.1.2e]
 In aanvulling op [5.1.2e] opmerkingen heb ik nog naar de brief gekeken en er nog wat opmerkingen bijgeplaatst.

Het is een erg breed geïntendeerd programma, een enorme klus om dit zo uit te zetten. Lastig omdat ik niet goed weet wat er allemaal speelt op dit vlak. Door de breedheid is het moeilijk te beoordelen wat het meest gaat opleveren en daarom de meeste aandacht zou moeten krijgen. Van mij zouden wat 'hardere cijfers' zoals ziektebelasting of ziektekosten kunnen helpen om prioriteiten aan te brengen, en daarmee ook wat concretere verwachte output/resultaat te noemen. Zoals ziektebelasting, bv op luchtweginfecties, hart- en vaatziekten, chronische aandoeningen of psychisch welbevinden; waar is de meeste gezondheidswinst te halen? Of komen die pas later aan de orde als er meer invulling is gegeven aan het bredere plan?

COVID noem je wel ergens in de inleiding, [5.1.2i]

[5.1.2i]

Groeten [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>

Verzonden: donderdag 19 november 2020 21:19

Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>; [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>

CC: [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>; [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>; [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>; [5.1.2e] <[5.1.2e @minvws.nl]>

Onderwerp: opm kamerbrief programma gezonde leefomgeving versie 5

Hoi beiden,

Wat een enorme uitdaging om alles wat loopt te verbinden en te zorgen dat er straks iets 'smarts' ligt wat iedereen onderschrijft en kan worden uitgevoerd. Ik denk dat het interessant is om het stuk van GGDGHOR te lezen. Als het goed is krijg je van [5.1.2e] nog apart feedback over veehouderij en legionella.

M.b.t. infectieziekten is het goed om onderscheid te maken tussen 3 situaties en die kom ik niet helder tegen in de stukken.

1. wat er nu al aan blootstelling is aan infectieziekten vanuit de leefomgeving,
2. klimaatverandering zal daar nog een schepje bovenop doen (westnijlvirus).
3. Daarnaast ontstaan nieuwe risico's vanwege ingrepen in de leefomgeving, of dat nu is vanwege het klimaat of anderszins. Als je bijvoorbeeld een nieuw afvalbeleid in je gemeente ontwikkelt en je zet bosjes rond de containers omdat dat zo lekker groen is, heb je een prima habitat voor ratten geschapen.

Er lijkt nu weinig gebruik gemaakt te zijn van de haakjes en input die er als is; denk aan landelijke nota en NOVI. Ik heb her en der passages uit die stukken toegevoegd maar wellicht passen die op een andere plek beter.

- Maar ook de kamerbrief van MMZS van vorig jaar waarin hij schrijft dat hij een sectoroverstijgende aanpak wil bij teken

[5.1.2i]

Verder is de ervaring dat infectieziektenbestrijding, maar dat zal vast ook gelden voor andere aspecten van gezondheidsbescherming, vooral wordt gezien als 'hindermacht'. Vanuit een groene wolk denken, zoals sommige natuurliefhebbers doen (nee, met meer biodiversiteit heb je niet minder zoönosen), is wat ons in dit traject in de weg kan staan. Onze framing is soms wat beroerd maar als we als 1 VWS en overheid integraal willen werken dan moet dat worden fijn geslepen. De communicatie over dat soort minder sexy aspecten moet in dit traject/programma ook

aandacht krijgen.

Groet, 5.1.2e